

Informacje o książce

Autor: Władysław Duczko

Tłumaczenie: Natalia Kreczmar

Wydawca: TRIO

Rok wydania: 2007

Stron: 252

Wymiary: 24,3 x 17,1 x 2,2 cm

Oprawa: twarda

ISBN: 978-83-7436-126-2

Recenzja

W 2007 roku ukazała się nakładem wydawnictwa TRIO książka Władysława Duczki pt. *Ruś Wikingów. Historia obecności Skandynawów we wczesnośredniowiecznej Europie Wschodniej* (oryg.

Viking Rus. Studies on the Presence of Scandinavians in Eastern Europe

). Autor, archeolog, przez długie lata pracujący na uniwersytecie w Uppsali, w dziele tym podjął się zadania podsumowania prac archeologicznych dotyczących obecności Skandynawów w Europie Wschodniej we wczesnym średniowieczu, początków dynastii Rurykowiczów i powstania państwa kijowskiego.

Zagadnienia obecności Wikingów na wschodzie i ich roli w powstaniu państwa ruskiego od dawna budziły szczególnie ostre spory wśród historyków. Nietrudno się domyśleć dlaczego – temat zawsze napiętnowany był politycznie. Chodziło krótko mówiąc o to, czy to wschodni Słowianie sami stworzyli swoje państwo, czy państwo to było ich dziełem, czy też było dziełem obcych – przybyszów z północy. Powstały w związku z tym dwie teorie czy grupy teorii: normanistyczne i antynormanistyczne. Początkowa dominacja na zachodzie, począwszy od końca XVIII wieku, teorii normanistycznych, i to często w skrajnej postaci, wywoływała ostre reakcje badaczy słowiańskich. Oliwy do ognia dodała w XX wieku ideologia nazizmu, która wykorzystywała teorie normanistyczne do wykazywania wyższości rasowej ludów nordyckich

nad słowiańskimi. Tytułem przykładu można tu przytoczyć za autorem słowa Adolfa Hitlera: *Gdyby inne ludy, chociażby Wikingowie, nie wniosły do życia Rosjan nieco ładu, nadal żyliby jak króliki*

. Rodziło to z kolei reakcje z drugiej strony – w ZSRR jeszcze długo po wojnie zabraniano prowadzenia badań archeologicznych badaczom opowiadającym się za teorią normanistyczną. Dziś się to zmieniło i poglądy bliższe teorii normanistycznej można spotkać i wśród badaczy rosyjskich i ukraińskich. Autor przytacza przykładowo opinię młodego ukraińskiego historyka Ołeksiego Tołoczko:

Państwo kijowskie było niczym rodzinna firma, miało własną administrację, siły zbrojne, prawa oraz dzikich do wyzyskiwania. Natychmiast przychodzi na myśl podobna zasada działania europejskich kompanii kolonialnych czasów nowożytnych

(O. Tołocko,

Kievan Rus around the year 1000

, [w Urbańczyk P. red.], 2001, s. 131). Oczywiście, jak nietrudno zgadnąć, w oparciu choćby o samą biografię autora, reprezentuje on teorię normanistyczną.

Autor, rozpoczynając od źródeł pisanych, łagodnie wprowadza nas w tematykę książki. Dalej następują obszernie i znacznie głębsze wywody na temat znalezisk archeologicznych, przy czym nie ograniczają się one do suchych opisów poszczególnych stanowisk. Części książki poświęcone rozważaniom archeologicznym stanowią większość jej zawartości (ogółem 213 stron, nie licząc przypisów i indeksów zamieszczonych na końcu). Bez sięgnięcia po dane uzyskane archeologicznie trudno rzetelnie przedstawić ten okres historii, bo źródeł pisanych jest bardzo mało. Nowością w stosunku do wcześniejszych publikacji na ten temat jest zwrócenie większej uwagi na rolę kobiet i pozostałości materialne związane z ich obecnością na wschodzie oraz na niektóre rodzaje znalezionych przedmiotów, jak pieczęcie czy monety. Przede wszystkim jednak autor dokonał w wielu miejscach reinterpretacji dotychczasowych znalezisk, przeprowadzając również ich analizę porównawczą w stosunku do tego co z kultury Wikingów znajdowane było na zachodzie.

Książkę czyta się dobrze, jedynie fragmenty zawierające rozważania ściśle archeologiczne mogą być dla czytelników niezbyt tą dziedziną nauki zainteresowanych nieco nużące. Na koniec warto dodać, że książka zawiera w środku kilkadziesiąt stron rysunków, zdjęć, mapek, szkiców itp. głównie ukazujących przedmioty ze znalezisk omawianych w książce (gwoździście co do objętości książki, strony z obrazkami nie są numerowane i nie wliczają się do wspomnianych wcześniej 213 (efektywnie) stron tekstu). Podsumowując, polecam książkę wszystkim osobom interesującym się średniowieczem, w szczególności historią średniowiecznej Rusi.

Autor: Raleen

Ruś Wikingów

Wpisany przez Raleen

sobota, 20 listopada 2010 09:22 - Poprawiony środa, 29 grudnia 2010 21:37

Opublikowano 30.10.2007 r.